

บันทึกหลักการและเหตุผล
ประกอบร่างพระราชบัญญัติการชลประทาน
พ.ศ.

หลักการ

ให้มีกฎหมายว่าด้วยการชลประทาน

เหตุผล

โดยที่พระราชบัญญัติการชลประทานหลวง พุทธศักราช ๒๔๘๕ ได้ใช้บังคับ
มาเป็นระยะเวลาอันยาวนาน ประกอบกับสถานการณ์เกี่ยวกับน้ำและการใช้น้ำในปัจจุบันได้เปลี่ยนแปลงไป
ค่อนข้างมาก บทบัญญัติบางประการของกฎหมายว่าด้วยการชลประทานหลวงจึงไม่เหมาะสมกับ
สถานการณ์ปัจจุบันที่เปลี่ยนแปลงไปดังกล่าว จึงสมควรที่จะได้มีการปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยการ
ชลประทานหลวงเสียใหม่ เพื่อให้การดำเนินงานด้านการชลประทานและการบริหารจัดการน้ำเพื่อการ
ชลประทานเป็นไปอย่างมีระบบ มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ตลอดจนมีความทั่วถึง และเพียงพอกับ
ความต้องการใช้ประโยชน์ในด้านเกษตรกรรมและด้านต่าง ๆ รวมถึงมีมาตรการในการบรรเทาและแก้ไข
ความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นแก่การชลประทานจากสาเหตุต่าง ๆ นอกจากนี้ สมควรส่งเสริม
กรณีการมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่าง ๆ โดยเฉพาะในพื้นที่ในการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ
เพื่อให้เป็นไปตามความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง และเกิดความเป็นธรรมในการใช้น้ำร่วมกัน
จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

ร่าง
พระราชบัญญัติ
การชลประทาน
พ.ศ.

.....
.....
.....

โดยที่เป็นการสมควรให้มีกฎหมายว่าด้วยการชลประทาน

พระราชบัญญัตินี้มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล
ซึ่งมาตรา ๒๖ ประกอบกับมาตรา ๒๘ มาตรา ๓๓ มาตรา ๓๗ มาตรา ๓๘ และมาตรา ๔๒ ของรัฐธรรมนูญ
แห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้กระทำได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย

เหตุผลและความจำเป็นในการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลตามพระราชบัญญัตินี้
เพื่อให้การดำเนินงานด้านการชลประทานและการบริหารจัดการน้ำเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ
และประสิทธิผล มีความทั่วถึง เป็นธรรม และยั่งยืน รวมทั้งเป็นไปเพื่อประโยชน์ทางเศรษฐกิจ สังคม
และสิ่งแวดล้อม ซึ่งการตราพระราชบัญญัตินี้สอดคล้องกับเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๖
ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยแล้ว

.....
.....
มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติการชลประทาน พ.ศ.”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา
เป็นต้นไป

มาตรา ๓ ให้ยกเลิก

- (๑) พระราชบัญญัติการชลประทานหลวง พุทธศักราช ๒๔๘๕
- (๒) พระราชบัญญัติการชลประทานหลวง (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๔๙๗
- (๓) พระราชบัญญัติการชลประทานหลวง (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๐๗
- (๔) ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๑๔๖ ลงวันที่ ๑๐ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๕๑๕

(๕) พระราชบัญญัติการชลประทานหลวง (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๑๘

(๖) พระราชบัญญัติการชลประทานหลวง (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๓๐

มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัตินี้

“การชลประทาน” หมายความว่า กิจกรรมที่กรมชลประทานจัดทำขึ้นเพื่อกัก เก็บ รักษา ควบคุม ส่ง ระบายหรือจัดสรรน้ำเพื่อการเกษตรกรรม การอุปโภคบริโภค การสาธารณสุข โภค การพลังงาน การอุตสาหกรรม การท่องเที่ยว ระบบนิเวศ การคมนาคมในทางน้ำชลประทาน และการป้องกันและบรรเทาภัยอันเกิดจากน้ำด้วย

“ทางน้ำชลประทาน” หมายความว่า ทางน้ำที่รัฐมนตรีประกาศให้เป็นทางน้ำชลประทานตามพระราชบัญญัตินี้

“เขตชลประทาน” หมายความว่า พื้นที่ส่งน้ำ พื้นที่รับประโยชน์ พื้นที่สาธารณะที่ใช้ทางน้ำชลประทาน และพื้นที่ที่อธิบดีประกาศให้เป็นเขตชลประทานตามพระราชบัญญัตินี้

“ค่าชลประทาน” หมายความว่า เงินค่าใช้น้ำจากทางน้ำชลประทาน

“ค่าบำรุงทางน้ำชลประทาน” หมายความว่า เงินที่เรียกเก็บจากเรือ แพ หรือยานพาหนะอื่นที่ผ่านประตูน้ำ ประตูระบาย ทำนบ หรือทางน้ำชลประทาน

“คันคลอง” หมายความว่า มูลดินที่ถมขึ้นเป็นคันยาวไปตามคลอง

“ชานคลอง” หมายความว่า พื้นที่ระหว่างขอบตลิ่งกับเชิงคันคลอง

“พนัง” หมายความว่า สิ่งก่อสร้างขึ้นเป็นคันยาวไปตามพื้นดิน เพื่อป้องกันอุทกภัย

“เจ้าพนักงาน” หมายความว่า เจ้าหน้าที่ของกรมชลประทานหรือเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐซึ่งอธิบดีแต่งตั้งให้มีหน้าที่ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการชลประทานตามพระราชบัญญัตินี้

“อธิบดี” หมายความว่า อธิบดีกรมชลประทาน

“รัฐมนตรี” หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๕ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจออกกฎกระทรวงในเรื่องดังต่อไปนี้

(๑) กำหนดทางน้ำชลประทานแต่ละสายหรือแต่ละเขตที่จะเรียกเก็บค่าชลประทาน และอัตราค่าชลประทานที่จะเรียกเก็บจากผู้ใช้น้ำ การจัดเก็บค่าชลประทาน และระยะเวลาชำระตามวัตถุประสงค์ในการใช้น้ำ ลักษณะการใช้น้ำ หรือปริมาณการใช้น้ำก็ได้

(๒) กำหนดอัตราค่าบำรุงทางน้ำชลประทาน การจัดเก็บค่าบำรุงทางน้ำชลประทาน และการลดหรือยกเว้นค่าบำรุงทางน้ำชลประทาน

(๓) กำหนดค่าธรรมเนียมไม่เกินอัตราท้ายพระราชบัญญัตินี้ รวมทั้งลด หรือยกเว้นค่าธรรมเนียม

(๔) กำหนดกิจการอื่นเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

กฎกระทรวง เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

หมวด ๑
การดำเนินการเพื่อจัดทำารชลประทาน

ส่วนที่ ๑
แผนการชลประทาน

มาตรา ๖ ในการดำเนินการเพื่อจัดทำารชลประทาน ให้กรมชลประทานวางแผนจัดทำโครงการ จัดหาแหล่งน้ำ ก่อสร้างสิ่งทีจำเป็นเพื่อการเก็บกักน้ำ การรักษา ควบคุม ส่งน้ำ ระบายน้ำ ระบบการแพร่กระจายน้ำ และการอื่นใดทีเกี่ยวกับการชลประทาน และการบริหารจัดการการใช้น้ำ และการดูแลรักษา้ำ เพื่อให้มีน้ำเพียงพอเพื่อการชลประทาน

มาตรา ๗ เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาการชลประทาน ให้กรมชลประทานจัดทำ และเสนอแผนการชลประทานทีสอดคล้องกับสาระสำคัญและระยะเวลาของยุทธศาสตร์ชาติ แผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ นโยบายและแผนแม่บทเกี่ยวกับการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ และแผนชาติอื่น ทีเกี่ยวข้องต่อรัฐมนตรี เพื่อเสนอคณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบ

เมื่อคณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบแผนการชลประทาน ให้มีผลใช้บังคับเมื่อได้ประกาศ ในราชกิจจานุเบกษาแล้ว

มาตรา ๘ แผนการชลประทานต้องมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

- (๑) ข้อมูลแหล่งน้ำของประเทศ
- (๒) การคาดหมายความจำเป็นในการใช้น้ำเพื่อการชลประทานในแต่ละปี
- (๓) แนวทางการจัดหา การพัฒนา และการอนุรักษ์แหล่งน้ำให้มึน้ำใช้อย่างเพียงพอ
- (๔) แนวทางการดำเนินการเพื่อกำหนดทางน้ำชลประทานและการก่อสร้างทีจำเป็น

ในเขตชลประทานเพื่อประโยชน์แก่การชลประทาน

- (๕) แนวทางการจัดสรรน้ำให้ทั่วถึงเพื่อประโยชน์แก่การเกษตรกรรม
- (๖) แนวทางการจัดการชลประทานให้สอดคล้องกับแผนการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม
- (๗) การประสานและร่วมมือกับหน่วยงานทีเกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน

ภาคเกษตรกรรม และภาคส่วนต่าง ๆ ทีเกี่ยวข้อง ในการรวบรวมข้อมูล เชื่อมต่อข้อมูล และบูรณาการ ข้อมูลเพื่อการชลประทาน

(๘) แนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหาภาวะน้ำแล้งและน้ำท่วม เพื่อให้มีการบูรณาการ ระหว่างหน่วยงานทีเกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคเกษตรกรรม และภาคส่วนต่าง ๆ

- (๙) การอื่นใดทีจำเป็นแก่การชลประทาน

มาตรา ๙ ในการจัดทำแผนการชลประทานตามมาตรา ๗ กรมชลประทานต้องจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของหน่วยงานทีเกี่ยวข้องประกอบการจัดทำแผนการชลประทานด้วย ในการนี้ หากการกำหนดเรื่องใดในแผนการชลประทานมีผลกระทบต่อประชาชนกลุ่มใดหรือภาคส่วนใด ให้กรมชลประทานรับฟังความคิดเห็นของบุคคลดังกล่าวเพื่อประกอบการจัดทำแผนการชลประทานด้วย

ในการรับฟังความคิดเห็นตามวรรคหนึ่ง หากหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องเห็นว่าการดำเนินการตามแผนการชลประทานจะขัดหรือแย้งกับอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายที่หน่วยงานของรัฐนั้นต้องปฏิบัติ หรือขัดหรือแย้งกับแผนอื่นที่คณะรัฐมนตรีได้เคยกำหนดไว้ และได้มีการหารือร่วมกับกรมชลประทานแล้วไม่ได้ข้อยุติ ให้กรมชลประทานเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณากำหนดแนวทางการดำเนินการ และให้บรรจุแนวทางดังกล่าวไว้ในแผนการชลประทานด้วย

คำวินิจฉัยของคณะรัฐมนตรีตามวรรคสองให้เป็นที่สุด

มาตรา ๑๐ เมื่อคณะรัฐมนตรีเห็นชอบแผนการชลประทานตามมาตรา ๗ แล้ว ให้กรมชลประทานแจ้งให้หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องทราบ และให้หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องนั้นมีหน้าที่ดำเนินการตามภารกิจที่กำหนดไว้ในแผนการชลประทานหรือดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ให้สอดคล้องกับแผนการชลประทาน ในการนี้ หากในการดำเนินการของหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องดังกล่าวต้องมีการจัดทำแผนหรือโครงการให้พิจารณาปรับปรุงแผนหรือโครงการนั้นให้สอดคล้องหรือเป็นไปในแนวทางเดียวกับภารกิจที่ต้องดำเนินการตามแผนการชลประทานด้วย

ในระหว่างการดำเนินการตามแผนการชลประทาน หากมีความจำเป็นต้องแก้ไขหรือปรับปรุงแผนการชลประทานให้เสนอคณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบ ทั้งนี้ ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๗ และมาตรา ๘ มาใช้บังคับโดยอนุโลม เว้นแต่กรณีที่เป็นกรณีการดำเนินการในรายละเอียดให้สอดคล้องกับสภาพข้อเท็จจริงที่เปลี่ยนแปลงไป ให้กรมชลประทานดำเนินการได้ หากไม่กระทบหลักการที่กำหนดไว้ในแผนการชลประทาน แต่ให้รายงานคณะรัฐมนตรีเพื่อทราบด้วย

ส่วนที่ ๒

การดำเนินการเพื่อการจัดการชลประทาน

มาตรา ๑๑ ในการดำเนินการตามแผนการชลประทานหรือเมื่อเห็นสมควรมีการจัดการชลประทานในพื้นที่ใด หากมีความจำเป็นต้องศึกษาหรือสำรวจที่ดินหรือพื้นที่นั้น ให้อธิบดีมีอำนาจออกประกาศเพื่อกำหนดเขตเพื่อการสำรวจได้ โดยในประกาศนั้นจะต้องระบุเขตพื้นที่เพื่อการสำรวจด้วย

เมื่อได้มีการประกาศเขตสำรวจตามวรรคหนึ่ง ให้เจ้าพนักงานมีอำนาจเข้าไปในที่ดินของบุคคลใดในเขตสำรวจนั้นเพื่อทำการศึกษาหรือสำรวจและกำหนดแนวเขตชลประทานหรือเขตที่ดินที่ใช้ในการจัดการชลประทาน โดยในการเข้าศึกษาหรือสำรวจนั้น เจ้าพนักงานต้องแจ้งเป็นหนังสือให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินทราบล่วงหน้าเป็นเวลาไม่น้อยกว่าสิบห้าวัน

ในกรณีที่ไม้อาจติดต่อกับเจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินที่จะเข้าศึกษาหรือสำรวจตามวรรคสองได้ ให้เจ้าพนักงานทำเป็นหนังสือปิดประกาศไว้ในที่ซึ่งเห็นได้ง่าย ณ บริเวณที่ดินนั้นตั้งอยู่ และ ณ สำนักงานเขต ที่ว่าการอำเภอหรือกิ่งอำเภอ ที่ทำการกำนัน หรือที่ทำการผู้ใหญ่บ้านแห่งท้องที่นั้น เพื่อประโยชน์แห่งการนี้ ให้ถือว่าเจ้าของหรือผู้ครอบครองโดยชอบด้วยกฎหมายซึ่งที่ดินนั้นได้รับแจ้งเมื่อล่วงพ้นระยะเวลาสิบห้าวันนับแต่วันปิดประกาศ หนังสือแจ้งเจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินดังกล่าวต้องแจ้งกำหนดวัน เวลา และการที่เจ้าพนักงานจะเข้ากระทำการไว้ด้วย

การเข้าไปในเขตที่ดินของบุคคลใด ให้กระทำได้ในระหว่างเวลาพระอาทิตย์ขึ้นถึงพระอาทิตย์ตก และต้องระมัดระวังให้กระทบกระเทือนการใช้ประโยชน์ของเจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินนั้นน้อยที่สุด

มาตรา ๑๒ ในการดำเนินการตามมาตรา ๑๑ ให้เจ้าพนักงานมีอำนาจวางอุปกรณ์ตัดฟันต้นไม้ ขุดดิน ปักเขตหรือหมุดหลักฐาน และทำเครื่องหมายแนวทางที่ได้สำรวจไว้ได้เท่าที่จำเป็นเพื่อการสำรวจหรือกำหนดแนวเขตชลประทานหรือเขตที่ดินที่ใช้ในการก่อสร้างและการบำรุงรักษาการชลประทาน โดยให้คำนึงถึงการก่อให้เกิดความเสียหายแก่เจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินให้น้อยที่สุด

มาตรา ๑๓ ในกรณีที่การประกาศเขตสำรวจตามมาตรา ๑๑ ซึ่งจะต้องดำเนินการตามแผนการชลประทาน หากมีความจำเป็นต้องศึกษาหรือสำรวจที่ดินหรือพื้นที่ที่อยู่ในความครอบครองหรือดูแลของหน่วยงานของรัฐ โดยเฉพาะในเขตป่าสงวนแห่งชาติ เขตอุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า หรือเขตที่กำหนดโดยกฎหมายอื่น ให้กรมชลประทานดำเนินการตามที่กฎหมายนั้นกำหนดด้วย เพื่อให้เจ้าพนักงานเข้าไปศึกษาหรือสำรวจที่ดินหรือพื้นที่ โดยต้องมีแผนที่แสดงแนวเขตการศึกษา หรือสำรวจในที่ดินหรือพื้นที่ของหน่วยงานดังกล่าว และให้หน่วยงานของรัฐนั้นอำนวยความสะดวกแก่เจ้าพนักงานเพื่อประโยชน์ในการศึกษาหรือสำรวจตามสมควร

มาตรา ๑๔ ในกรณีที่ต้องมีการเข้าใช้ประโยชน์ในที่ดินหรือพื้นที่ที่อยู่ในความครอบครองหรือดูแลของหน่วยงานของรัฐตามกฎหมายอื่น ให้กรมชลประทานดำเนินการตามขั้นตอนที่กฎหมายนั้นกำหนด และให้หน่วยงานของรัฐนั้นอำนวยความสะดวกในการเข้าใช้ประโยชน์ดังกล่าวตามสมควร

ในกรณีที่หน่วยงานของรัฐซึ่งมีหน้าที่ตามกฎหมายตามวรรคหนึ่ง ไม่ดำเนินการเพื่อให้เป็นไปตามขั้นตอนของกฎหมายหรือดำเนินการล่าช้าโดยไม่มีเหตุอันสมควร จนอาจก่อให้เกิดความเสียหายในการดำเนินการตามแผนการชลประทาน และเป็นกรณีที่มีความสำคัญเร่งด่วน ให้กรมชลประทานรายงานต่อรัฐมนตรีเพื่อเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาสั่งการ หากคณะรัฐมนตรีมีมติให้ดำเนินการตามแผนการชลประทานต่อไป ให้กรมชลประทานมีอำนาจเข้าใช้ประโยชน์ในที่ดินหรือพื้นที่นั้นได้ และให้หน่วยงานของรัฐเร่งดำเนินการให้เป็นไปตามขั้นตอนของกฎหมาย หรือตามมติคณะรัฐมนตรีต่อไปโดยไม่ชักช้า

ในการเข้าใช้ประโยชน์ในที่ดินหรือพื้นที่ใดตามมาตรา นี้ หากที่ดินหรือพื้นที่นั้นอยู่ในเขตพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ เขตอุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า หรือเขตที่กำหนดโดยกฎหมายอื่น การเข้าใช้ประโยชน์ดังกล่าวต้องมีแผนที่แสดงแนวเขตและรายละเอียดเท่าที่จำเป็นเกี่ยวกับการดำเนินการไว้โดยชัดเจน

มาตรา ๑๕ เมื่อมีความจำเป็นที่จะต้องได้มาซึ่งอสังหาริมทรัพย์ของเอกชน เพื่อประโยชน์แก่การชลประทาน ถ้ามิได้ตกลงเรื่องการโอนไว้เป็นอย่างอื่น ให้ดำเนินการเวนคืนตามกฎหมายว่าด้วยการเวนคืนและการได้มาซึ่งอสังหาริมทรัพย์

บรรดาที่ดินหรือทรัพย์สินอื่นที่ได้มาโดยประการใด ๆ ตามพระราชบัญญัตินี้ หรือได้มาโดยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ ไม่ถือเป็นที่ราชพัสดุ และให้กรมชลประทานเป็นผู้ถือกรรมสิทธิ์เพื่อประโยชน์ในการชลประทานโดยเฉพาะ

การโอนอสังหาริมทรัพย์ที่ได้มาตามวรรคหนึ่งโดยมิได้มีการเวนคืนตามกฎหมายว่าด้วยการเวนคืนและการได้มาซึ่งอสังหาริมทรัพย์ให้ได้รับการยกเว้นค่าธรรมเนียมและค่าอากรแสตมป์ ที่ดินและทรัพย์สินที่ได้มาตามพระราชบัญญัตินี้ ให้กรมชลประทานมีอำนาจบริหารจัดการได้ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

หมวด ๒

ทางน้ำชลประทานและเขตชลประทาน

มาตรา ๑๖ ทางน้ำชลประทานมีสี่ประเภท ดังต่อไปนี้

- (๑) ประเภทที่ ๑ ได้แก่ ทางน้ำที่กรมชลประทานใช้เพื่อประโยชน์ในการส่ง ระบาย กัก หรือกั้นน้ำ เพื่อการชลประทานโดยเฉพาะ
 - (๒) ประเภทที่ ๒ ได้แก่ ทางน้ำเพื่อการคมนาคมที่กรมชลประทานต้องใช้เพื่อประโยชน์ในการชลประทานเฉพาะภายในเขตชลประทาน
 - (๓) ประเภทที่ ๓ ได้แก่ ทางน้ำที่สงวนไว้เพื่อใช้ในการชลประทาน
 - (๔) ประเภทที่ ๔ ได้แก่ ทางน้ำธรรมชาติ รวมตลอดถึงแหล่งน้ำต้นตุนประเภทเขื่อน อ่างเก็บน้ำ ฝาย หรือสิ่งก่อสร้างอื่นใดที่จัดทำขึ้นเพื่อกักหรือเก็บน้ำ เพื่อประโยชน์ในการชลประทาน
- เมื่อกรมชลประทานได้ดำเนินโครงการตามที่กำหนดในแผนการชลประทานแล้ว ให้รัฐมนตรีประกาศในราชกิจจานุเบกษากำหนดให้ทางน้ำตามโครงการนั้นเป็นทางน้ำชลประทาน และกำหนดประเภทของทางน้ำชลประทาน รวมทั้งต้องมีแผนที่แสดงบริเวณของทางน้ำชลประทาน ที่กำหนดนั้นแนบท้ายประกาศด้วย

มาตรา ๑๗ เพื่อประโยชน์แห่งการชลประทาน รัฐมนตรีอาจประกาศกำหนดทางน้ำชลประทานประเภทอื่นนอกจากที่กำหนดไว้ในมาตรา ๑๖ โดยต้องระบุไว้ในประกาศถึงเหตุผลในการกำหนดทางน้ำชลประทานและลักษณะของทางน้ำชลประทานดังกล่าวด้วย และให้นำความในวรรคสองของมาตรา ๑๖ มาใช้บังคับด้วย โดยอนุโลม

มาตรา ๑๘ เมื่อรัฐมนตรีได้ประกาศทางน้ำชลประทานแล้ว ผู้ใดจะใช้น้ำจากทางน้ำชลประทาน ทำทางน้ำเชื่อมกับทางน้ำชลประทาน หรือระบายน้ำลงในทางน้ำชลประทาน ต้องได้รับใบอนุญาตจากอธิบดี เว้นแต่ได้รับยกเว้นการขอรับใบอนุญาตจากอธิบดี

ใบอนุญาตตามวรรคหนึ่งให้มีอายุตามที่กำหนดในกฎกระทรวงแต่ต้องไม่เกินสิบปี นับแต่วันออกใบอนุญาต โดยในใบอนุญาตจะกำหนดประเภทของกิจการที่ใช้น้ำได้ด้วยก็ได้

หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการขอรับใบอนุญาต การยกเว้นการขอรับใบอนุญาต การออกใบอนุญาต และแบบใบอนุญาต ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๑๙ ในกรณีที่ใบอนุญาตสูญหาย ถูกทำลาย หรือชำรุดในสาระสำคัญ ให้ผู้ได้รับใบอนุญาตยื่นคำขอรับใบแทนใบอนุญาตต่ออธิบดีภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้ทราบถึงการสูญหาย ถูกทำลาย หรือชำรุด

หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการขอรับใบแทนใบอนุญาต การออกใบแทนใบอนุญาต และแบบใบแทนใบอนุญาต ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๒๐ ให้รัฐมนตรีมีอำนาจออกกฎกระทรวงเพื่อเรียกเก็บค่าชลประทาน จากเจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินในเขตชลประทาน หรือจากผู้ใช้น้ำจากทางน้ำชลประทาน ไม่ว่าผู้ใช้นั้นจะอยู่ในเขตหรือนอกเขตชลประทาน

กฎกระทรวงตามวรรคหนึ่งจะต้องกำหนดเรื่อง ดังต่อไปนี้

(๑) ทางน้ำชลประทานแต่ละสายหรือแต่ละเขตที่จะเรียกเก็บค่าชลประทาน

(๒) เขตและท้องที่ซึ่งเป็นเขตชลประทานที่จะเรียกเก็บค่าชลประทาน

(๓) อัตราค่าชลประทานที่จะเรียกเก็บ ซึ่งจะต้องระบุว่า จะเรียกเก็บจากบุคคลผู้ใช้น้ำ ในลักษณะใดเป็นจำนวนเท่าใด ตลอดจนการยกเว้นหรือลดหย่อนค่าชลประทาน

ในการกำหนดอัตราค่าชลประทานที่จะเรียกเก็บตามกฎกระทรวงที่ออกตามวรรคสอง จะกำหนดให้แตกต่างตามลักษณะการใช้พื้นที่ วัตถุประสงค์ของกิจการที่มีการใช้น้ำ และกรณีอื่นที่จำเป็น โดยคำนึงถึงการรักษาคุณภาพและปริมาณน้ำของเขตชลประทานให้เพียงพอกับความต้องการใช้น้ำและไม่ก่อให้เกิดภาระเกินสมควรก็ได้

มาตรา ๒๑ ผู้ใช้น้ำจากทางน้ำชลประทานมีหน้าที่ชำระค่าชลประทานตามจำนวนที่กำหนด เว้นแต่ได้รับการลดหรือยกเว้นการชำระค่าชลประทาน ทั้งนี้ ตามที่กำหนดในกฎกระทรวงที่ออกตามมาตรา ๒๐

ในกรณีที่ผู้ใช้จากทางน้ำชลประทานผู้ใดไม่ชำระค่าชลประทานภายในระยะเวลาที่กำหนดในกฎกระทรวง ต้องชำระเงินเพิ่มอีกกึ่งหนึ่งของค่าชลประทานที่ค้างชำระ

หากผู้ใช้ไม่ชำระค่าชลประทานและเงินเพิ่มภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับหนังสือเตือนจากเจ้าพนักงาน ให้เจ้าพนักงานมีคำสั่งพักใช้ใบอนุญาตเป็นระยะเวลาไม่เกินสามสิบวัน หากพ้นกำหนดระยะเวลาดังกล่าวแล้ว ผู้นั้นยังไม่ชำระค่าชลประทานและเงินเพิ่มอีก ให้เจ้าพนักงานมีคำสั่งเพิกถอนใบอนุญาต

วิธีการจัดเก็บหรือชำระค่าชลประทาน ระยะเวลาการชำระ หรือวิธีการผ่อนชำระค่าชลประทานหรือเงินเพิ่ม ให้เป็นไปตามระเบียบที่อธิบดีกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

มาตรา ๒๒ ให้อธิบดีประกาศกำหนดเขตชลประทานเพื่อให้ทราบพื้นที่ที่จะได้รับประโยชน์จากการชลประทาน โดยแสดงแผนที่แนวเขตชลประทาน ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่อธิบดีประกาศกำหนด

ให้นำความในมาตรา ๒๑ มาใช้บังคับกับการชำระค่าชลประทานของผู้ใช้น้ำในพื้นที่ที่ได้รับประโยชน์จากการชลประทานตามวรรคหนึ่ง ด้วยโดยอนุโลม

มาตรา ๒๓ ให้ตั้งทุนหมุนเวียนขึ้นในกรมชลประทาน เรียกว่า ทุนหมุนเวียน
เพื่อการชลประทาน

ค่าชลประทานที่เก็บได้ตามพระราชบัญญัตินี้ให้นำส่งเข้าบัญชีของทุนหมุนเวียน
เพื่อการชลประทานตามวรรคหนึ่ง โดยไม่ต้องนำส่งคลังเป็นรายได้แผ่นดิน

การใช้จ่ายเงินของทุนหมุนเวียนเพื่อการชลประทาน ให้กระทำได้เฉพาะ
การชลประทานตามระเบียบที่รัฐมนตรีกำหนดโดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง หรือตามที่
กำหนดในพระราชบัญญัตินี้

ภายในเก้าสิบวันนับแต่วันสิ้นปีงบประมาณทุกปี ให้ประกาศรายงานการรับจ่ายเงิน
ของทุนหมุนเวียนเพื่อการชลประทานในราชกิจจานุเบกษา

รายงานการรับจ่ายเงินตามวรรคสี่ เมื่อคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินได้ตรวจสอบแล้ว
ให้ทำรายงานผลการตรวจสอบเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อเสนอรัฐสภาทราบ

มาตรา ๒๔ ในการดำเนินโครงการเกี่ยวกับการชลประทาน กรมชลประทาน
อาจดำเนินการเอง หรืออาจให้มีการดำเนินกิจการโดยการให้เอกชนร่วมลงทุน

ในกรณีที่เป็นโครงการที่ให้มีการดำเนินกิจการโดยการให้เอกชนร่วมลงทุน
ให้กรมชลประทานดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยการให้เอกชนร่วมลงทุนในกิจการของรัฐ

หมวด ๓

การบริหารจัดการ

ส่วนที่ ๑

คณะกรรมการบริหารจัดการน้ำในเขตชลประทานระดับลุ่มน้ำ

มาตรา ๒๕ ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่ง เรียกว่า “คณะกรรมการบริหารจัดการน้ำ
ในเขตชลประทานระดับลุ่มน้ำ” เพื่อทำหน้าที่และรับผิดชอบในการบริหารจัดการเขตชลประทาน
ของกรมชลประทาน ซึ่งประกอบด้วย อธิบดีกรมชลประทานเป็นประธานกรรมการ ผู้แทนสำนักงาน
ทรัพยากรน้ำแห่งชาติ ผู้แทนกรมเจ้าท่า ผู้แทนกรมทรัพยากรน้ำ ผู้แทนกรมส่งเสริมการเกษตร
ผู้แทนกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ผู้แทนการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย ผู้อำนวยการสำนักงาน
ชลประทานซึ่งอธิบดีแต่งตั้งจำนวนไม่เกินสี่คน และผู้แทนองค์กรผู้ใช้น้ำชลประทานซึ่งอธิบดีแต่งตั้ง
จำนวนไม่เกินสี่คน เป็นกรรมการ

ให้ผู้อำนวยการสำนักบริหารจัดการน้ำและอุทกวิทยา เป็นกรรมการและเลขานุการ
การแต่งตั้งผู้แทนองค์กรผู้ใช้น้ำชลประทาน วาระการดำรงตำแหน่ง และการพ้นจาก
ตำแหน่ง ให้เป็นไปตามที่หลักเกณฑ์และวิธีการที่อธิบดีประกาศกำหนด

ในระหว่างที่ยังไม่มีการแต่งตั้งผู้แทนองค์กรผู้ใช้น้ำชลประทาน ให้คณะกรรมการบริหาร
จัดการน้ำในเขตชลประทานระดับลุ่มน้ำประกอบด้วยกรรมการเท่าที่มีอยู่

มาตรา ๒๖ คณะกรรมการบริหารจัดการน้ำในเขตชลประทานระดับลุ่มน้ำมีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้

- (๑) กำหนดแนวทางการพัฒนา การบริหารจัดการ และการดูแลรักษาทางน้ำชลประทาน
 - (๒) กำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการจัดสรรน้ำ การควบคุมการใช้น้ำและปริมาณน้ำให้สอดคล้องกับจำนวนปริมาณน้ำที่ได้รับจัดสรรจากคณะกรรมการบริหารจัดการลุ่มน้ำ หรือคณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ
 - (๓) ประสานและสนับสนุนการดำเนินการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องรวมถึงผู้ใช้น้ำในเขตชลประทาน เพื่อให้เกิดการบูรณาการในการดำเนินการเพื่อประโยชน์แห่งการชลประทาน
 - (๔) ประเมินผลการปฏิบัติตามแนวทางการพัฒนา การบริหารจัดการน้ำ และการดูแลรักษาทางน้ำชลประทานตาม (๑)
 - (๕) กำหนดแผนการป้องกันและแก้ไขปัญหาภาวะน้ำท่วมและภาวะน้ำแล้งที่ส่งผลกระทบต่อชลประทาน
 - (๖) ดำเนินการหรือจัดให้มีการส่งเสริมความเข้าใจร่วมกันในระหว่างผู้ใช้น้ำจากทางน้ำชลประทานเพื่อให้มีการใช้ประโยชน์และอนุรักษ์ทางน้ำชลประทานอย่างมีประสิทธิภาพ
 - (๗) ประสานกับหน่วยงานของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และผู้ใช้น้ำและองค์กรผู้ใช้น้ำชลประทานที่เกี่ยวข้องในการบังคับใช้พระราชบัญญัตินี้และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องเพื่อประโยชน์แก่การชลประทาน
 - (๘) แต่งตั้งคณะอนุกรรมการหรือคณะทำงานเพื่อปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมาย
 - (๙) ดำเนินการอื่นใดเพื่อประโยชน์แก่การชลประทาน
- ในการจัดทำแนวทางการพัฒนา การบริหารจัดการน้ำ และการดูแลรักษาทางน้ำชลประทานตาม (๑) ให้จัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องรวมถึงองค์กรผู้ใช้น้ำ รวมถึงคณะกรรมการบริหารจัดการลุ่มน้ำในกรณีที่เขตชลประทานนั้นอยู่ในเขตพื้นที่ลุ่มน้ำ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่อธิบดีประกาศกำหนด

มาตรา ๒๗ การประชุมของคณะกรรมการบริหารจัดการน้ำในเขตชลประทานระดับลุ่มน้ำ ต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมด จึงจะเป็นองค์ประชุม

ในการประชุมคณะกรรมการบริหารจัดการน้ำในเขตชลประทานระดับลุ่มน้ำ ถ้าประธานกรรมการไม่มาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้ที่ประชุมเลือกกรรมการคนหนึ่งเป็นประธานในที่ประชุม การวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมาก กรรมการคนหนึ่งให้มีเสียงหนึ่งในการลงคะแนน ถ้าคะแนนเสียงเท่ากัน ให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

ให้นำความในวรรคหนึ่งและวรรคสอง มาใช้บังคับกับการประชุมคณะอนุกรรมการหรือคณะทำงาน โดยอนุโลม

มาตรา ๒๘ เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการบริหารจัดการน้ำ ในเขตชลประทานระดับลุ่มน้ำ ถ้ามีความจำเป็นต้องได้ข้อมูลหรือเอกสารใด คณะกรรมการบริหารจัดการน้ำ ในเขตชลประทานระดับลุ่มน้ำอาจเรียกให้หน่วยงานหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้อง หรือบุคคลใด มาให้ข้อมูลหรือจัดส่งเอกสารได้

ให้นำความในวรรคหนึ่งมาใช้บังคับกับการปฏิบัติงานของคณะอนุกรรมการ ที่คณะกรรมการบริหารจัดการน้ำในเขตชลประทานระดับลุ่มน้ำตั้งขึ้นด้วย ทั้งนี้ เฉพาะเท่าที่เกี่ยวกับ งานที่ได้รับมอบหมาย

ส่วนที่ ๒

การบริหารจัดการน้ำในเขตชลประทาน

มาตรา ๒๙ การบริหารจัดการเขตชลประทานให้เป็นหน้าที่และความรับผิดชอบ ของกรมชลประทาน เว้นแต่จะมีบทบัญญัติตามพระราชบัญญัตินี้หรือกฎหมายอื่นกำหนดไว้เป็นประการอื่น

มาตรา ๓๐ ในการบริหารจัดการทางน้ำชลประทานประเภทที่ ๑ หรือประเภทที่ ๒ ถ้ากรมชลประทานเห็นว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่อยู่ในเขตชลประทานมีความพร้อมจะดำเนินการ บริหารจัดการน้ำในทางน้ำชลประทานประเภทที่ ๑ หรือประเภทที่ ๒ นั้น กรมชลประทานอาจมอบหมาย ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นเป็นผู้มีอำนาจบริหารจัดการทางน้ำชลประทานดังกล่าวได้ ทั้งนี้ ในการ พิจารณาความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่อธิบดี ประกาศกำหนด

การมอบหมายให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจบริหารจัดการทางน้ำชลประทาน ตามวรรคหนึ่ง แห่งใดและเพียงใดนั้น ให้เป็นไปตามบันทึกความตกลงระหว่างกรมชลประทานกับองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น และเมื่อได้มีการมอบหมายและจัดทำบันทึกความตกลงแล้ว ให้กรมชลประทาน แจ้งการมอบหมายและสำเนาบันทึกความตกลงให้กระทรวงมหาดไทยด้วย

มาตรา ๓๑ ในกรณีที่ทางน้ำชลประทานที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้รับมอบหมาย ให้เป็นผู้มีอำนาจบริหารจัดการเป็นทางน้ำชลประทานที่มีกฎกระทรวงกำหนดให้เรียกเก็บค่าชลประทาน ถ้าบันทึกความตกลงตามมาตรา ๓๐ กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้เรียกเก็บค่าชลประทาน ก็ให้เรียกเก็บได้ตามอัตราที่กำหนดในกฎกระทรวง

ค่าชลประทานที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเรียกเก็บได้ให้นำส่งทุนหมุนเวียน เพื่อการชลประทานตามมาตรา ๒๓ ในจำนวนที่ได้ตกลงกันไว้ และส่วนที่เหลือให้ตกเป็นรายได้ของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

มาตรา ๓๒ ให้กรมชลประทานมีหน้าที่กำกับและช่วยเหลือการดำเนินการบริหาร จัดการทางน้ำชลประทานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการนี้ กรมชลประทานอาจกำหนดแนวทาง ในการบริหารจัดการและการกำกับการบริหารจัดการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้

ในกรณีที่ปรากฏว่าการบริหารจัดการทางน้ำชลประทานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใด ก่อหรืออาจก่อให้เกิดความเสียหายแก่ทางน้ำชลประทาน ให้อธิบดีแจ้งให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น ระงับการกระทำหรือแก้ไขการดำเนินการที่ก่อหรืออาจก่อให้เกิดความเสียหายแก่ทางน้ำชลประทาน ดังกล่าว ถ้าเป็นกรณีจำเป็นเร่งด่วนหรือมีเหตุฉุกเฉิน ให้กรมชลประทานสามารถเข้าดำเนินการสั่งการ หรือดำเนินการแก้ไขได้ทันทีและแจ้งให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทราบเพื่อดำเนินการต่อไปโดยเร็ว โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรับผิดชอบในค่าใช้จ่ายและความเสียหายที่เกิดขึ้น

ในกรณีที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่ดำเนินการตามที่อธิบดีแจ้งตามวรรคสอง ให้บันทึกความตกลงที่ทำขึ้นตามมาตรา ๓๐ เป็นอันสิ้นสุดนับแต่วันที่อธิบดีทราบถึงการไม่ดำเนินการดังกล่าว ในการนี้ ให้อธิบดีมีหนังสือแจ้งให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นทราบ และแจ้งให้กระทรวงมหาดไทยทราบ เพื่อดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นต่อไปด้วย

มาตรา ๓๓ เพื่อประโยชน์ในการสนับสนุนการบริหารจัดการและการบำรุงรักษา ทางน้ำชลประทาน ผู้ใช้น้ำจากทางน้ำชลประทานในเขตชลประทานเดียวกันอาจรวมกลุ่มจัดตั้งเป็น องค์กรผู้ใช้น้ำชลประทาน โดยมาขอจดทะเบียนเป็นองค์กรผู้ใช้น้ำชลประทานต่อกรมชลประทาน หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการจดทะเบียนเป็นองค์กรผู้ใช้น้ำชลประทาน ให้เป็นไปตามที่อธิบดีประกาศกำหนด

มาตรา ๓๔ ในการบริหารจัดการทางน้ำชลประทานประเภทที่ ๑ หรือประเภทที่ ๒ ถ้ากรมชลประทานเห็นว่าองค์กรผู้ใช้น้ำชลประทานที่อยู่ในเขตชลประทานใดมีความพร้อมจะดำเนินการ บริหารจัดการน้ำในทางน้ำชลประทานนั้น กรมชลประทานอาจมอบหมายให้องค์กรผู้ใช้น้ำนั้นเป็นผู้มีอำนาจ บริหารจัดการทางน้ำชลประทานดังกล่าวได้

การมอบหมายให้องค์กรผู้ใช้น้ำชลประทานมีอำนาจบริหารจัดการทางน้ำชลประทาน ตามวรรคหนึ่ง แห่งใดและเพียงใดนั้น ให้เป็นไปตามบันทึกความตกลงระหว่างกรมชลประทานกับองค์กร ผู้ใช้น้ำชลประทาน แต่บันทึกความตกลงนั้นจะกำหนดให้องค์กรผู้ใช้น้ำชลประทานเป็นผู้เรียกเก็บ ค่าชลประทานมิได้

ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๓๒ มาใช้บังคับแก่การบริหารจัดการทางน้ำชลประทาน ขององค์กรผู้ใช้น้ำชลประทานที่ได้รับมอบหมายด้วยโดยอนุโลม

มาตรา ๓๕ องค์กรผู้ใช้น้ำชลประทานอาจออกระเบียบหรือข้อบังคับเพื่อบังคับใช้กับ สมาชิกขององค์กรผู้ใช้น้ำชลประทานได้ ซึ่งต้องเป็นไปเพื่อประโยชน์ในการสนับสนุนการบริหารจัดการ และการบำรุงรักษาทางน้ำชลประทาน ทั้งนี้ ตามระเบียบหรือข้อบังคับดังกล่าวต้องได้รับความเห็นชอบ จากคณะกรรมการบริหารจัดการเขตชลประทาน

มาตรา ๓๖ เมื่อได้ประกาศกำหนดทางน้ำชลประทานตามมาตรา ๑๖ หรือมาตรา ๑๗ แล้ว ให้เจ้าพนักงานมีอำนาจเข้าไปในที่ดินหรือใช้ประโยชน์ในที่ดินของบุคคลใดในบริเวณพื้นที่ ทางน้ำชลประทานเป็นการชั่วคราว เพื่อตรวจสอบ ก่อสร้าง ปรับปรุง บำรุงรักษา รื้อถอน ทำลาย หรือเคลื่อนย้ายสิ่งกีดขวางแก่การชลประทาน หรือดำเนินการอื่นใดที่จำเป็นเกี่ยวกับการชลประทาน

มาตรา ๓๗ ในกรณีที่มีเหตุฉุกเฉินจำเป็นต้องป้องกันหรือแก้ไขอันตรายที่อาจเกิดขึ้นแก่การชลประทาน ให้เจ้าพนักงานมีอำนาจใช้ที่ดินหรือทรัพย์สินของบุคคลใดเพื่อก่อสร้าง หรือติดตั้งอุปกรณ์เพื่อระบายน้ำหรือกักเก็บน้ำเป็นการชั่วคราว หรือกระทำการอื่นใดในที่ดินที่ใกล้เคียงหรือบริเวณที่อาจเกิดอันตรายแก่การชลประทานได้เท่าที่จำเป็น ไม่ว่าที่ดินนั้นจะอยู่ในเขตชลประทานหรือนอกเขตชลประทาน

การดำเนินการของเจ้าพนักงานตามวรรคหนึ่ง ให้เจ้าพนักงานดำเนินการได้โดยไม่จำเป็นต้องแจ้งให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินทราบล่วงหน้า

มาตรา ๓๘ ในการดำเนินการเพื่อจัดการทางน้ำชลประทานให้มีปริมาณน้ำเพียงพอและมีคุณภาพที่เหมาะสม ให้เจ้าพนักงานที่ได้รับมอบหมายจากกรมชลประทานมีอำนาจพัฒนาทางน้ำชลประทานและบำรุงรักษาทางน้ำชลประทาน ในการดำเนินการดังกล่าว ถ้าจำเป็นต้องเททิ้งมูลดิน ให้เจ้าพนักงานเททิ้งมูลดินในที่ดินที่ใกล้เคียงได้ แต่ต้องไม่ทำให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินได้รับความเดือดร้อนเสียหายเกินสมควร

มาตรา ๓๙ ในการดำเนินการตามมาตรา ๑๒ มาตรา ๓๖ มาตรา ๓๗ และมาตรา ๓๘ ถ้าได้กระทำการให้เกิดความเสียหายหรือเสื่อมประโยชน์ต่อที่ดินหรือทรัพย์สินนั้น กรมชลประทานต้องชดเชยค่าสินไหมทดแทนต่อเจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินหรือทรัพย์สิน หรือผู้ทรงสิทธิอื่น โดยเงินค่าสินไหมทดแทนให้คำนวณจากความเสียหายอย่างเป็นธรรม โดยคำนึงถึงค่าขาดประโยชน์จากการใช้สอยที่ดินหรือทรัพย์สินดังกล่าวด้วย ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ที่อธิบดีประกาศกำหนด

เจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินหรือทรัพย์สิน หรือผู้ทรงสิทธิอื่น มีสิทธิอุทธรณ์จำนวนเงินค่าสินไหมทดแทนต่อรัฐมนตรีภายในหกสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งจำนวนเงินค่าสินไหมทดแทน และให้รัฐมนตรีพิจารณาอุทธรณ์ให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวันนับแต่วันที่รับคำอุทธรณ์ ถ้าพิจารณาไม่เสร็จภายในกำหนดระยะเวลาดังกล่าว ให้ถือว่าเห็นด้วยกับอุทธรณ์ คำวินิจฉัยอุทธรณ์ให้เป็นที่สุด

มาตรา ๔๐ เพื่อประโยชน์แก่การชลประทาน ให้อธิบดีมีอำนาจออกประกาศดังต่อไปนี้

(๑) ปิด กั้น หรือเปิดน้ำในทางน้ำชลประทาน

(๒) ขุด ลอก ซ่อม หรือดัดแปลงแก้ไขทางน้ำชลประทาน หรือจัดให้มีสิ่งก่อสร้างขึ้นในทางน้ำชลประทาน

(๓) ห้าม หรือกำหนดเงื่อนไขในการใช้เรือ แพ การใช้น้ำ การระบายน้ำ หรือการอื่นในทางน้ำชลประทาน ในกรณีที่มีเหตุจำเป็นเพื่อการบำรุงรักษาทางน้ำชลประทาน

ประกาศของอธิบดีให้ปิดไว้ ณ บริเวณที่ดินนั้นตั้งอยู่ และ ณ สำนักงานเขต ที่ว่าการอำเภอหรือกิ่งอำเภอ ที่ว่าการกำนัน หรือที่ทำการผู้ใหญ่บ้านแห่งท้องที่นั้นล่วงหน้าไม่น้อยกว่าเจ็ดวัน เว้นแต่กรณีที่มีความจำเป็นเร่งด่วน ให้อธิบดีมีอำนาจสั่งการให้ดำเนินการตามวรรคหนึ่งได้โดยไม่ต้องออกประกาศล่วงหน้า

มาตรา ๔๑ เพื่อประโยชน์แก่การชลประทาน ให้เจ้าพนักงานมีอำนาจดำเนินการดังต่อไปนี้

- (๑) สั่งเป็นหนังสือให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินหรือผู้ได้รับประโยชน์จากการชลประทานเปิดสิ่งที่ปิดกั้นน้ำไว้ เพื่อให้น้ำไหลไปสู่ที่ดินใกล้เคียงหรือปลายทาง
- (๒) สั่งเป็นหนังสือให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินหรือผู้ได้รับประโยชน์จากการชลประทานภายในบริเวณที่จะได้รับน้ำนั้นกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดภายในระยะเวลาที่กำหนด เพื่อกักน้ำนั้นไว้ไม่ให้ไหลไปเสียเปล่าจนเป็นเหตุให้ที่ดินข้างเคียงไม่ได้รับน้ำตามที่ควร
- (๓) สั่งเป็นหนังสือห้ามมิให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินหรือผู้ได้รับประโยชน์จากการชลประทานใช้น้ำจากทางน้ำชลประทาน เมื่อเห็นว่าจะจะเป็นเหตุที่จะก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้อื่น

ในกรณีที่เจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินหรือผู้ได้รับประโยชน์จากการชลประทานไม่ดำเนินการตามคำสั่งตามวรรคหนึ่ง ให้เจ้าพนักงานจัดการเปิดหรือปิดสิ่งที่ปิดกั้นน้ำหรือกักน้ำนั้นได้ ทั้งนี้ โดยต้องไม่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่เจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินหรือผู้ได้รับประโยชน์จากการชลประทานเกินสมควร

มาตรา ๔๒ ในกรณีที่กรมชลประทานได้ดำเนินการจัดส่งน้ำทางท่อหรือสิ่งที่สร้างขึ้นเพื่อการระบายน้ำ ให้กรมชลประทานมีอำนาจดำเนินการวางท่อหรือสิ่งที่สร้างขึ้นนั้นไปบน ใต้ หรือเหนือพื้นดินของบุคคลใด โดยต้องจ่ายค่าทดแทนในการใช้ที่ดินให้แก่เจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินหรือทรัพย์สินหรือผู้ทรงสิทธิอื่น และให้นำบทบัญญัติมาตรา ๑๒ มาตรา ๓๖ มาตรา ๓๗ และมาตรา ๓๘ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๔๓ ในกรณีจำเป็นเร่งด่วนที่จะต้องบรรเทาหรือแก้ไขสถานการณ์การขาดแคลนน้ำเพื่อการชลประทาน หรืออุทกภัยร้ายแรงในพื้นที่ใด หรือเพื่อการรักษาหรือฟื้นฟูคุณภาพน้ำในทางน้ำชลประทานหรือแหล่งน้ำสาธารณะใด ให้รัฐมนตรีโดยคำแนะนำของอธิบดีมีอำนาจออกคำสั่ง ดังต่อไปนี้

- (๑) ให้กรมชลประทานระบายน้ำจากทางน้ำชลประทานเข้าไปในแหล่งน้ำสาธารณะ
- (๒) ให้หน่วยงานที่ดูแลรับผิดชอบแหล่งน้ำสาธารณะระบายน้ำจากแหล่งน้ำสาธารณะนั้นเข้าไปในทางน้ำชลประทาน

คำสั่งตามวรรคหนึ่ง ให้รัฐมนตรีระบุชื่อทางน้ำชลประทานและแหล่งน้ำสาธารณะที่เกี่ยวข้อง หน่วยงานที่รับผิดชอบดำเนินการ และช่วงเวลาที่ระบายน้ำให้ชัดเจน

มาตรา ๔๔ ก่อนการระบายน้ำตามมาตรา ๔๓ ให้กรมชลประทานหรือหน่วยงานที่ดูแลรับผิดชอบแหล่งน้ำสาธารณะ แล้วแต่กรณี ประกาศให้ผู้อยู่ในบริเวณที่ที่ดินนั้นตั้งอยู่ติดกับทางน้ำชลประทานหรือแหล่งน้ำสาธารณะที่มีการระบายน้ำออกมาหรือเข้าป็นที่รับน้ำ และให้ประกาศแจ้งให้ประชาชนในพื้นที่ดังกล่าวและพื้นที่ต่อเนื่องกับพื้นที่นั้นเพื่อทราบล่วงหน้าด้วย

วิธีการประกาศและระยะเวลาในการประกาศตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามที่อธิบดีประกาศกำหนด

มาตรา ๔๕ ในกรณีที่ประชาชนในพื้นที่ที่อยู่ติดกับทางน้ำชลประทานหรือแหล่งน้ำสาธารณะที่มีการระบายน้ำออกมาหรือเข้าไปนั้นและประชาชนในพื้นที่ต่อเนื่องกับพื้นที่นั้นได้รับผลกระทบจากการระบายน้ำตามมาตรา ๔๓ ให้กรมชลประทานจ่ายเงินช่วยเหลือให้แก่ผู้ได้รับผลกระทบดังกล่าวตามความเป็นธรรมและภายในระยะเวลาอันสมควร

หลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการจ่ายเงินช่วยเหลือตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

หมวด ๔

การดูแลรักษาทางน้ำชลประทาน

มาตรา ๔๖ ห้ามมิให้เรือ แพ หรือยานพาหนะอื่นเดินในทางน้ำชลประทานประเภทที่ ๑ เว้นแต่จะได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากเจ้าพนักงาน

หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการขออนุญาต การยกเว้นการอนุญาต และการอนุญาต ให้เป็นไปตามที่อธิบดีประกาศกำหนด

มาตรา ๔๗ ห้ามมิให้เรือรับจ้างขนส่งคนโดยสารหรือสินค้า หรือรับจ้างลากจูงเดินในทางน้ำชลประทานประเภทที่ ๒ เว้นแต่จะได้รับใบอนุญาตจากเจ้าพนักงานหรือจากหน่วยงานอื่นที่มีอำนาจในการออกใบอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น

หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการขออนุญาต การยกเว้นการอนุญาต และการอนุญาตของเจ้าพนักงานตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามที่อธิบดีประกาศกำหนด

ในกรณีที่เจ้าพนักงานพบว่ามีกรณีฝ่าฝืนตามวรรคหนึ่ง ให้มีอำนาจสั่งระงับการดำเนินการ ถ้าเรือนั้นต้องได้รับใบอนุญาตจากหน่วยงานอื่น ให้เจ้าพนักงานแจ้งให้หน่วยงานนั้นทราบเพื่อดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยการนั้นต่อไป

มาตรา ๔๘ ให้รัฐมนตรีมีอำนาจออกกฎกระทรวงเพื่อดำเนินการ ดังต่อไปนี้

(๑) กำหนดค่าบำรุงทางน้ำชลประทานที่เรียกเก็บจากผู้ใช้เรือ แพ ผ่านประตูน้ำ ประตูระบาย หรือจากผู้ใช้นายพานพาหนะตามที่กำหนดผ่านบริเวณทำนบ หรือประตูระบาย และยกเว้นค่าบำรุงทางน้ำชลประทานแก่เรือบางประเภท

(๒) กำหนดหรือยกเว้นค่าบำรุงทางน้ำชลประทานที่จะเรียกเก็บจากผู้รับใบอนุญาตเดินเรือในทางน้ำชลประทานประเภทที่ ๒

(๓) กำหนดเครื่องมือและวิธีที่จะใช้ในการจับสัตว์น้ำ ตลอดจนกำหนดเขตห้ามจับสัตว์น้ำในทางน้ำชลประทาน เพื่อป้องกันความเสียหายแก่การชลประทาน

วิธีการจัดเก็บหรือชำระค่าบำรุงทางน้ำชลประทาน ระยะเวลาการชำระค่าบำรุงทางน้ำชลประทาน หรือวิธีผ่อนชำระค่าบำรุงทางน้ำชลประทาน ให้เป็นไปตามระเบียบที่อธิบดีประกาศกำหนด

มาตรา ๔๙ ห้ามมิให้ผู้ใดปลูกสร้าง แก้ไข ต่อเติมสิ่งก่อสร้าง ปลูกปักสิ่งใด ทำการ เพาะปลูก หรือทำการประมง รุกกล้า กีดขวาง หรือเป็นอุปสรรคแก่การใช้ประโยชน์จากทางน้ำชลประทาน คันคลอง ขานคลอง คลองระบายน้ำ พนัง หรือสิ่งก่อสร้างขึ้นเพื่อใช้ในการชลประทานหรือกระทำการ อันเป็นการกีดขวางทางน้ำชลประทาน เว้นแต่จะได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากอธิบดี

หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการอนุญาต การยกเว้นการอนุญาต และการอนุญาต ให้เป็นไปตามที่อธิบดีประกาศกำหนด

มาตรา ๕๐ ในกรณีที่มีผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ ถ้าการกระทำความผิดนั้น มีลักษณะเป็นการรุกกล้า กีดขวาง หรือเป็นอุปสรรคแก่การใช้ประโยชน์จากทางน้ำชลประทาน ขานคลอง สิ่งก่อสร้างหรืออุปกรณ์ที่ใช้ในการชลประทาน นอกจากผู้ฝ่าฝืนต้องระวางโทษตามพระราชบัญญัตินี้แล้ว ให้เจ้าพนักงานมีอำนาจสั่งให้ผู้กระทำความผิดหรือบริวารรื้อถอนสิ่งรุกกล้า กีดขวาง หรือเป็นอุปสรรค พ้นไปเสียจากทางน้ำชลประทาน ขานคลอง สิ่งก่อสร้างหรืออุปกรณ์ที่ใช้ในการชลประทานภายในสามสิบวัน นับแต่วันที่ได้รับคำสั่ง

ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดหรือบริวารฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของเจ้าพนักงาน ตามวรรคหนึ่ง ให้เจ้าพนักงานมีอำนาจ ดังต่อไปนี้

(๑) ปรับทางปกครองไม่เกินห้าพันบาทต่อวันจนกว่าจะมีการปฏิบัติตามคำสั่ง เจ้าพนักงาน

(๒) ดำเนินการหรือจัดให้มีการรื้อถอนสิ่งรุกกล้า กีดขวาง หรือเป็นอุปสรรคดังกล่าวได้เอง โดยจะต้องปิดประกาศกำหนดการรื้อถอนไว้ในบริเวณนั้นแล้วเป็นเวลาไม่น้อยกว่าเจ็ดวัน และให้ผู้กระทำความผิดหรือบริวารร่วมกันเสียค่าใช้จ่ายในการนั้น เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าตนมิได้เป็นผู้กระทำหรือมีส่วนร่วมในการกระทำที่เป็นการฝ่าฝืนกฎหมาย

ในกรณีฉุกเฉินเพื่อป้องกันอันตรายอันอาจเกิดขึ้นแก่การชลประทาน เจ้าพนักงาน มีอำนาจดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใดตาม (๒) ได้ทันที โดยปิดประกาศการรื้อถอนภายหลังที่ได้ ดำเนินการแล้ว ทั้งนี้ การดำเนินการดังกล่าวต้องกระทำเท่าที่จำเป็นและเกิดผลกระทบให้น้อยที่สุด

ในการดำเนินการรื้อถอนสิ่งรุกกล้า กีดขวาง หรือเป็นอุปสรรคตามวรรคสองและ วรรคสาม เมื่อเจ้าพนักงานได้ใช้ความระมัดระวังตามสมควรแก่พฤติการณ์แล้ว ผู้กระทำความผิด จะเรียกร้องค่าเสียหายจากเจ้าพนักงานไม่ได้

มาตรา ๕๑ ในกรณีที่ผู้ใดกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ และทำให้เกิด ความเสียหายแก่ทางน้ำชลประทานหรือสิ่งก่อสร้างหรืออุปกรณ์ที่ใช้ในการชลประทาน ผู้นั้นต้อง รับผิดชอบชดใช้ค่าเสียหายในการกระทำดังกล่าว โดยค่าเสียหายนั้นให้รวมถึงมูลค่าความเสียหาย จากการใช้ประโยชน์ในทางน้ำชลประทาน สิ่งก่อสร้างหรืออุปกรณ์ที่ใช้ในการชลประทาน และ ค่าใช้จ่ายในการปรับปรุง แก้ไข หรือการทำให้สภาพความเป็นอันตรายต่อทางน้ำชลประทานหมดสิ้นไป ตลอดจนค่าใช้จ่ายในการทำให้ทางน้ำชลประทาน หรือสิ่งก่อสร้างหรืออุปกรณ์ที่ใช้ในการชลประทาน คืบสู่สภาพเดิม และความเสียหายที่บุคคลอื่นได้รับจากการกระทำความผิดของผู้นั้น

ในการพิจารณากำหนดค่าความเสียหายตามวรรคหนึ่ง ให้อธิบดีแต่งตั้งคณะกรรมการ กำหนดค่าความเสียหายตามกรณีที่เกิดขึ้น เพื่อพิจารณาค่าความเสียหายจากการกระทำความผิดนั้น ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดยินยอมชำระค่าความเสียหายที่กำหนด ให้ถือว่าคดีอาญาเลิกกันตามประมวล

กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา หากผู้กระทำความผิดไม่ยินยอมชำระค่าความเสียหายที่กำหนด ให้ดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดและเรียกค่าความเสียหายดังกล่าวด้วย

วิธีพิจารณาของคณะกรรมการกำหนดค่าความเสียหายให้เป็นไปตามระเบียบที่อธิบดีกำหนด

มาตรา ๕๒ ในกรณีต้นไม้ในที่ดินของผู้ใดรुकกล้าหรือทำให้เสียหายแก่ทางน้ำชลประทาน คันคลอง ขานคลอง คลองระบายน้ำ สิ่งที่สูงขึ้นหรืออุปกรณ์ที่ใช้ในการชลประทาน ให้เจ้าพนักงาน มีอำนาจสั่งให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินนั้นตัดหรือนำต้นไม้ขึ้นไปให้พ้นจากการรुकกล้าหรือทำให้เสียหายได้ หากผู้นั้นฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่ง ให้อธิบดีมีอำนาจสั่งให้เจ้าพนักงานดำเนินการแทน ค่าใช้จ่ายในการดำเนินการรวมถึงค่าเสียหายที่เกิดขึ้นให้ผู้นั้นเป็นผู้รับผิดชอบ

มาตรา ๕๓ ห้ามมิให้ผู้ใดขุดคลองหรือทางน้ำมาเชื่อมกับทางน้ำชลประทาน หรือมาเชื่อมกับทางน้ำอื่นที่เชื่อมกับทางน้ำชลประทาน หรือกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใด ให้น้ำ ในทางน้ำชลประทานรั่วไหล หรือระบายน้ำลงในทางน้ำชลประทาน อันอาจก่อให้เกิดการเสียหาย แก่การชลประทาน เว้นแต่จะได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากอธิบดี

ในการอนุญาตของอธิบดีตามวรรคหนึ่ง อาจกำหนดเงื่อนไขให้ต้องปฏิบัติหรือต้อง ชำระค่าชลประทาน ตามที่เห็นสมควรได้ ในกรณีที่เกี่ยวข้องกับค่าชลประทาน ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๒๐ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๕๔ เพื่อประโยชน์ในการป้องกันอันตรายที่อาจเกิดแก่การชลประทาน อธิบดีมีอำนาจสั่งให้ผู้กระทำการตามมาตรา ๕๓ ปิดกั้นทางน้ำนั้นหรือกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใด เพื่อมิให้น้ำรั่วไหลหรือระบายน้ำในทางน้ำชลประทานได้ต่อไป หากผู้นั้นไม่ปฏิบัติตามคำสั่ง ให้อธิบดี มีอำนาจสั่งให้เจ้าพนักงานดำเนินการแทน และกรณีมีความจำเป็นต้องใช้ที่ดินริมคลองหรือริมทางน้ำนั้น เพื่อการดำเนินการ ให้เจ้าพนักงานมีอำนาจใช้ที่ดินดังกล่าวได้ตามความจำเป็น

ค่าใช้จ่ายในการดำเนินการตามวรรคหนึ่ง รวมทั้งค่าเสียหายที่จะต้องชดใช้แก่เจ้าของ หรือผู้ครอบครองที่ดิน ให้ผู้ที่กระทำการฝ่าฝืนเป็นผู้รับผิดชอบ

มาตรา ๕๕ ห้ามมิให้ผู้ใดนำหรือปล่อยสัตว์พาหนะลงไปในทางน้ำชลประทาน ประเภทที่ ๑ และประเภทที่ ๒ หรือเหยียบย่ำคันคลอง ขานคลอง หรือบริเวณสิ่งก่อสร้างอันเกี่ยวกับการชลประทาน เว้นแต่ในที่ที่ได้กำหนดอนุญาตไว้หรือได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากเจ้าพนักงาน

มาตรา ๕๖ ให้เจ้าพนักงานมีอำนาจสั่งห้ามมิให้ผู้ใดชักหรือใช้น้ำในทางน้ำ หากเห็นว่าการดำเนินการดังกล่าวจะเป็นเหตุที่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้อื่น

มาตรา ๕๗ ห้ามมิให้ผู้ใดทิ้งมูลฝอย ซากสัตว์ ซากพืช ถ้ำถ่าน สิ่งปฏิกูล หรือสิ่งอื่นใด ลงในทางน้ำชลประทาน

ห้ามมิให้ผู้ใดปล่อยน้ำเสีย สารเคมี หรือสิ่งอื่นใดลงในทางน้ำชลประทานหรือลงใน แหล่งน้ำสาธารณะหรือที่ดินที่อาจมีผลกระทบต่อปริมาณหรือคุณภาพของน้ำในทางน้ำชลประทาน

และเมื่อกรมชลประทานได้ดำเนินการแก้ไขปรับปรุงความเสียหายที่เกิดขึ้นแก่น้ำในทางน้ำชลประทานแล้ว ให้กรมชลประทานเรียกค่าใช้จ่ายในการดำเนินการจากผู้กระทำความผิด

เพื่อประโยชน์ในการดูแลรักษาทางน้ำชลประทาน ให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดิน ในบริเวณพื้นที่ทางน้ำชลประทานมีหน้าที่ร่วมกันป้องกันหรือแก้ไขสิ่งกีดขวางหรือสิ่งที่เป็นอุปสรรคแก่ การใช้ประโยชน์จากทางน้ำชลประทาน ในกรณีที่การป้องกันหรือแก้ไขนั้นมีอุปสรรคหรือไม่อาจ ดำเนินการได้ ให้แจ้งต่อเจ้าพนักงานโดยเร็ว เว้นแต่ไม่อาจแจ้งต่อเจ้าพนักงานได้ในขณะนั้น ให้แจ้งต่อกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน หรือผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในท้องที่ที่ทางน้ำชลประทานนั้น ตั้งอยู่ไปพลางก่อน แล้วให้แจ้งต่อเจ้าพนักงานต่อไป

มาตรา ๕๘ ห้ามมิให้ผู้ใดกระทำการ ดังต่อไปนี้

(๑) กีดขวางหรือทำให้แนวทางหรือเขตที่ดินที่ใช้ในการก่อสร้างและการบำรุงรักษา การชลประทานที่ได้สำรวจไว้ หรือหมุดหมายแสดงเขตที่ดินที่ใช้ในการก่อสร้างและการบำรุงรักษา การชลประทานคลาดเคลื่อนหรือสูญหาย

(๒) ปิดหรือเปิดประตูน้ำ เขื่อนระบายน้ำ ประตูระบาย ท่อน้ำ ท่อเชื่อม สะพาน ทางน้ำ หรือสิ่งอื่นใดที่ใช้ในลักษณะเดียวกันโดยไม่ได้รับอนุญาตจากเจ้าพนักงาน หรือใช้เรือ แพ หรือ ยานพาหนะอื่นที่เจ้าพนักงานประกาศห้ามในบริเวณทำนบหรือประตูระบาย

(๓) ทำให้เสียหายแก่คันคลอง ขานคลอง หมุดระดับหลักฐาน คลองส่งน้ำ คลองระบายน้ำ คูส่งน้ำ ท่อส่งน้ำ หรือสิ่งก่อสร้างขึ้นเพื่อใช้แก่การชลประทาน

(๔) ทำการแก้ไข เปลี่ยนแปลง หรือรื้อถอนบรรดาสิ่งก่อสร้างอันเกี่ยวกับการชลประทาน

มาตรา ๕๙ ให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน หรือผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในท้องที่ที่อยู่ในเขตชลประทาน มีหน้าที่ดูแลรักษาทางน้ำชลประทานอันอยู่ในเขตท้องที่หรือเขตพื้นที่ ความรับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น

มาตรา ๖๐ ในกรณีที่เจ้าพนักงานตำรวจได้ดำเนินคดีแก่ผู้กระทำความผิดตามพระราช บัญญัตินี้ ให้เจ้าพนักงานตำรวจแจ้งคณะกรรมการกำหนดค่าความเสียหายทราบ และเมื่อคณะกรรมการ กำหนดค่าความเสียหายพิจารณาแล้วมีความเห็นให้ดำเนินการเป็นประการใดตามมาตรา ๕๑ ให้เจ้าพนักงานตำรวจปฏิบัติตามความเห็นของคณะกรรมการกำหนดค่าความเสียหายนั้น

หมวด ๕

เจ้าพนักงาน

มาตรา ๖๑ ในเขตชลประทาน ให้เจ้าพนักงานมีอำนาจหน้าที่ดำเนินการเกี่ยวกับการ ชลประทานตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้ เก็บค่าชลประทานและค่าบำรุงทางน้ำชลประทาน มีคำสั่งอนุญาตหรือสั่งให้บุคคลใดปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้

เจ้าพนักงานผู้รับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่ในเรื่องใดจะมีอำนาจหน้าที่ปฏิบัติงาน ตามพระราชบัญญัตินี้ในขอบเขตเพียงใดให้เป็นไปตามที่อธิบดีประกาศกำหนด

เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานตามพระราชบัญญัตินี้ ให้อธิบดีมีอำนาจแต่งตั้งบุคคลใดเป็นอาสาสมัครชลประทานในการช่วยเหลือเจ้าพนักงานเพื่อปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ได้ ทั้งนี้ หลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการแต่งตั้ง รวมทั้งค่าตอบแทนของอาสาสมัครชลประทาน ให้เป็นไปตามระเบียบที่อธิบดีกำหนด

มาตรา ๖๒ ในกรณีที่เจ้าพนักงานเห็นว่าการใช้น้ำในทางน้ำชลประทาน หรือการระบายน้ำสู่ทางน้ำชลประทาน อาจก่อหรือได้ก่อให้เกิดความเสียหายต่อทางน้ำชลประทาน หรือเกิดความเสียหายแก่การชลประทาน ให้มีอำนาจสั่งให้ผู้กระทำการดังกล่าวหยุดการกระทำนั้น และสั่งให้แก้ไขความเสียหายที่เกิดขึ้นได้

มาตรา ๖๓ ในการปฏิบัติหน้าที่ ให้เจ้าพนักงานแสดงบัตรประจำตัวต่อผู้ที่เกี่ยวข้อง บัตรประจำตัวตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามแบบที่อธิบดีประกาศกำหนด

หมวด ๖ บทกำหนดโทษ

มาตรา ๖๔ ผู้ใดไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๑๘ หรือฝ่าฝืนมาตรา ๕๗ วรรคสอง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสี่หมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๖๕ ผู้ใดใช้น้ำในระหว่างถูกพักใช้ใบอนุญาตตามที่กำหนดในมาตรา ๒๑ วรรคสาม ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท

มาตรา ๖๖ ผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามประกาศที่กำหนดตามมาตรา ๔๐ (๓) หรือคำสั่งตามมาตรา ๔๑ หรือฝ่าฝืนมาตรา ๔๖ หรือคำสั่งตามมาตรา ๕๒ หรือฝ่าฝืนมาตรา ๕๗ วรรคหนึ่ง หรือมาตรา ๕๘ (๑) หรือ (๒) ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามเดือน หรือปรับไม่เกินห้าพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ในกรณีที่การฝ่าฝืนมาตรา ๕๘ (๒) เป็นเหตุให้เกิดความเสียหายแก่บุคคลอื่นหรือแก่ทรัพย์สินของทางราชการ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๖๗ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๔๙ หรือมาตรา ๕๘ (๓) หรือ (๔) ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๖๘ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๕๕ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าพันบาท

มาตรา ๖๙ บรรดาความผิดตามพระราชบัญญัตินี้มีโทษปรับสถานเดียว หรือเป็นความผิดที่มีโทษปรับหรือจำคุกไม่เกินหนึ่งปี ให้คณะกรรมการเปรียบเทียบที่อธิบดีแต่งตั้งซึ่งประกอบด้วยเจ้าหน้าที่กรมชลประทาน พนักงานอัยการ และพนักงานสอบสวน มีอำนาจเปรียบเทียบได้

เมื่อผู้กระทำความผิดได้ชำระค่าปรับตามจำนวนที่เปรียบเทียบภายในระยะเวลาที่คณะกรรมการเปรียบเทียบกำหนดแล้ว ให้ถือว่าคดีเลิกกันตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

บทเฉพาะกาล

มาตรา ๗๐ บรรดาทางน้ำชลประทานและการกำหนดประเภทของทางน้ำชลประทานที่ได้ประกาศกำหนดไว้ตามพระราชบัญญัติการชลประทานหลวง พุทธศักราช ๒๔๘๕ ให้ถือว่าเป็นทางน้ำชลประทานและประเภททางน้ำชลประทานตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๗๑ ทางน้ำชลประทานใดที่มีการเรียกเก็บค่าชลประทานตามพระราชบัญญัติการชลประทานหลวง พุทธศักราช ๒๔๘๕ ให้ยังคงมีการเรียกเก็บค่าชลประทานตามอัตราเดิมจนกว่าจะมีการออกกฎกระทรวงกำหนดอัตราค่าชลประทานที่จะเรียกเก็บจากผู้ใช้น้ำตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๗๒ ให้โอนบรรดาทรัพย์สิน สิทธิ และหนี้สินของทุนหมุนเวียนเพื่อการชลประทานตามพระราชบัญญัติการชลประทานหลวง พุทธศักราช ๒๔๘๕ ไปเป็นของทุนหมุนเวียนเพื่อการชลประทานตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๗๓ บรรดาใบอนุญาตหรือการอนุญาตใด ๆ ที่ได้ให้ไว้ตามพระราชบัญญัติการชลประทานหลวง พุทธศักราช ๒๔๘๕ ที่ยังมีผลใช้บังคับอยู่ในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับให้คงใช้ได้ต่อไปจนกว่าจะสิ้นอายุหรือถูกเพิกถอน

มาตรา ๗๔ บรรดาคำขอรับใบอนุญาตและคำขออนุญาตที่ได้ยื่นไว้ตามพระราชบัญญัติการชลประทานหลวง พุทธศักราช ๒๔๘๕ ในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้ถือว่าเป็นคำขอรับใบอนุญาตและคำขออนุญาตที่ยื่นไว้ตามพระราชบัญญัตินี้ และให้ดำเนินการเกี่ยวกับคำขอรับใบอนุญาตและคำขออนุญาตดังกล่าวต่อไปตามพระราชบัญญัตินี้ เว้นแต่คำขอรับใบอนุญาตตามมาตรา ๑๓ เบญจ แห่งพระราชบัญญัติการชลประทานหลวง พุทธศักราช ๒๔๘๕ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการชลประทานหลวง (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๐๗

มาตรา ๗๕ องค์กรผู้ใช้น้ำหรือกลุ่มผู้ใช้น้ำซึ่งจัดตั้งขึ้นเพื่อใช้น้ำจากการชลประทานและยังดำเนินงานอยู่ ในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้ถือว่าเป็นองค์กรผู้ใช้น้ำชลประทานตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๗๖ บรรดาฎีกะทรงวง ระเบียบ ประกาศ หรือคำสั่งที่ออกตามพระราชบัญญัติการชลประทานหลวง พุทธศักราช ๒๔๘๕ ที่ใช้บังคับอยู่ในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้ยังคงใช้บังคับได้ต่อไปเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับพระราชบัญญัตินี้ จนกว่าจะมีฎีกะทรงวง ระเบียบ ประกาศ หรือคำสั่งที่ออกตามพระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ทั้งนี้ ต้องไม่เกินสองปีนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

.....
นายกรัฐมนตรี

อัตราค่าธรรมเนียม

(๑) ค่าบำรุงทางน้ำชลประทาน	
(ก) เรือ	ครั้งละ ๗ บาท/ความยาว ๑ เมตรของเรือ
(ข) แพ	ครั้งละ ๑ บาท/ความยาว ๑ เมตรของแพ
(ค) ยานพาหนะอื่น	ครั้งละ ๗ บาท/ความยาว ๑ เมตร ของยานพาหนะ
(๒) ใบอนุญาตตามมาตรา ๑๘	ฉบับละ ๒๐๐ บาท
(๓) หนังสืออนุญาตตามมาตรา ๔๙	ฉบับละ ๒๐๐ บาท
(๔) ใบแทนใบอนุญาต	ฉบับละ ๑๐๐ บาท

***หมายเหตุ :** อัตราค่าธรรมเนียมตามที่กำหนดท้ายร่างพระราชบัญญัตินี้ได้พิจารณาจากค่าธรรมเนียมในกฎหมายอื่น ๆ ที่ใช้บังคับในปัจจุบัน และคำนึงถึงภาวะอัตราค่าเงินที่มีการเปลี่ยนแปลงจนถึงปัจจุบันประกอบกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ อีกทั้งค่าธรรมเนียมที่กำหนดไว้ตามพระราชบัญญัติการชลประทานหลวง พุทธศักราช ๒๔๘๕ ได้ใช้บังคับมาเป็นเวลานานกว่า ๖๐ ปี ในการนี้ จึงได้กำหนดอัตราค่าธรรมเนียมท้ายร่างพระราชบัญญัตินี้มาในจำนวนดังกล่าวเพื่อพิจารณาดำเนินการต่อไป